

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 166/2016-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. marca 2016 prerokoval sťažnosť Lesoochranárskeho zoskupenia VLK, Tulčík 310, zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Ndc 13/2015 zo 7. júla 2015, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Lesoochranárskeho zoskupenia VLK, občianskeho združenia, **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. septembra 2015 doručená sťažnosť Lesoochranárskeho zoskupenia VLK, občianskeho združenia, Tulčík 26 (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu

a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Ndc 13/2015 zo 7. júla 2015.

Sťažovateľ v sťažnosti najmä uviedol:

«Na Okresnom súde Bratislava II sa pod sp. zn. 12C/59/2012 vedie konanie o návrhu navrhovateľov – Slovenská republika – LESY Slovenskej republiky, štátny podnik a LESY Slovenskej republiky, štátny podnik proti občianskemu združeniu [REDAKOVANÉ], ktorého predmetom je návrh navrhovateľov na určenie neplatnosti zámenných zmlúv uzatvorených medzi žalobcom v 2. rade a odporcom.

Dňa 25. 2. 2015 podal vedľajší účastník, Lesoochranárske zoskupenie VLK (ďalej len „LZ VLK“) vo veci sp. zn. 12C/59/2012 návrh na prerušenie konania až do rozhodnutia Najvyššieho súdu SR o návrhu vedľajšieho účastníka na prikázanie veci vedenej na Okresnom súde Bratislava II inému súdu mimo územný obvod Krajského súdu v Bratislave z dôvodu vhodnosti...

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. TNdc 13/2015 zo dňa 7. 7. 2015 návrhu na prikázanie veci vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 12C/59/2012 inému okresnému súdu so sídlom mimo obvodu Krajského súdu v Bratislave nevyhovel.

Uznesenie najvyššieho súdu bolo právnej zástupkyňi sťažovateľa doručené dňa 12. 8. 2015...

Sťažovateľ je presvedčený o tom, že napadnutým uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky boli porušené jeho práva zakotvené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústavy SR“) domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva a právo na spravodlivé súdne konanie zakotvené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Sťažovateľ je presvedčený o tom, že k porušeniu jeho práv napadnutým uznesením došlo tým, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia nenaplňa pre svoju nedostatočnosť požiadavku spravodlivého súdneho konania, ale aj tým, že najvyšší súd sa v ňom nevysporiadal nielen s dôvodmi, pre ktoré sťažovateľ navrhoval prikázanie veci inému súdu, ale ani so svojou vlastnou rozhodovacou činnosťou v iných veciach, na ktoré sťažovateľ

poukázal, čím zásadným spôsobom oslabil princíp právnej istoty, ktorý je základným princípom práv zabezpečujúcich spravodlivé konanie pred súdmi a orgánmi verejnej moci.

Sťažovateľ považuje za potrebné poukázať predovšetkým na skutočnosť, že aj uznesenie najvyššieho súdu musí zodpovedať v časti svojho odôvodnenia požiadavkám, vyplývajúcim z ust. § 167 ods. 2, § 169 ods. 1 a § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

Podľa § 167 ods. 2 O. s. p.:

„Ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.“

Podľa § 169 ods. 1 O. s. p.:

„V písomnom vyhotovení uznesenia sa uvedie, ktorý súd ho vydal, ďalej označenie účastníkov a veci, výrok, odôvodnenie, poučenie o odvolaní a deň a miesto vydania uznesenia. Ak súd rozhodol o vykonateľnosti uznesenia až po jeho právoplatnosti (§ 171 ods. 3), uvedie dôvody, pre ktoré viazal vykonateľnosť až na právoplatnosť rozhodnutia.“

Podľa § 157 ods. 2 O. s. p.:

„V odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.“

V tejto súvislosti považuje sťažovateľ za potrebné poukázať na to, že súčasťou jeho návrhu na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti bola argumentácia, ktorej podstatou bola skutočnosť, že vec, ktorá je predmetom konania, pred súdom známa ako „kauza Pečniansky les“, je predmetom pozornosti tak verejnosti ako aj médií, ktoré sa o priebeh uvedenej „kauzy“ dlhodobo zaujímajú, vzhľadom na to, že predmetom zmluvy, ktorej neplatnosť je predmetom konania, boli pozemky vo vlastníctve Slovenskej republiky, na území mesta Bratislavy, s výskytom cenných biotopov a vyznačujúce sa vysokou prírodoochrannou hodnotou. Z uvedeného dôvodu na jednej strane a z dôvodu osobitne výhodnej lokalizácie predmetných pozemkov pre developerské projekty, je výsledok konania osobitne významný pre rôzne záujmové skupiny, ktorých ciele sa diametrálne rozchádzajú...

Sťažovateľ poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, v ktorých najvyšší súd prikázal vec inému súdu z dôvodu vhodnosti, pričom uvedené dôvody vhodnosti identifikoval v postavení účastníkov konania (matka účastníkov konania bola sudkyňou na Okresnom súde Košice I).

Najvyšší súd SR v rozhodnutí napadnutom touto sťažnosťou, jeho odôvodnení, poukázal na to, že postup podľa § 12 ods. 2 O. s. p. je výnimkou zo zásady miestnej príslušnosti, ktorú treba vykladať reštriktívne...

V závere najvyšší súd uviedol, že pochybnosti o nestrannosti súdu, ktoré majú vyplývať z toho, že predmet konania je vecou mimoriadneho záujmu obyvateľov mesta Bratislavy, nie sú dôvodom na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti podľa ust. § 12 ods. 2 O. s. p. a mohli by byť dôvodom na prikázanie veci inému súdu podľa ust. § 12 ods. 1 O. s. p., pokiaľ by účastník konania úspešne namietal zaujatosť všetkých sudcov miestne príslušného súdu. ...

Uvedené odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu, tak ako to bolo už vyššie uvedené, nespĺňa požiadavku kladenú na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré má byť jedným zo záruk spravodlivého súdneho konania.

Podľa ust. § 12 ods. 2 O. s. p.:

„ Vec možno prikázať inému súdu toho istého stupňa aj z dôvodu vhodnosti.“

Citované zákonné ustanovenie ponecháva rozsiahlu distrečnú právomoc súdu, ktorý je oprávnený o prikázaní veci inému súdu rozhodnúť. Sťažovateľ je však presvedčený, že tak ako v iných veciach, ktoré sú predmetom konania pred súdom, tak ani vo veci prikázania inému súdu z dôvodu vhodnosti, nemôže súd rozhodnúť arbitrárne, teda bez toho, aby zobral do úvahy a vyhodnotil všetky skutočnosti významné pre rozhodnutie o prikázaní veci inému súdu z dôvodu vhodnosti.

Sťažovateľ má právo očakávať aj to, že v spravodlivom súdnom konaní súd a najvyšší súd osobitne vysvetlí svoje rozhodnutie aj so zreteľom na svoju rozhodovaciu činnosť v druhovo identických veciach, teda vysvetlí, v čom spočívajú okolnosti predmetnej veci, ktoré ho viedli k prijatiu iného rozhodnutia ako vo veci druhovo identickej.

Sťažovateľ sa touto argumentáciou nedožaduje, aby Ústavný súd SR nahrádzal zjednocujúcu činnosť najvyššieho súdu. Jeho argumentácia smeruje k tomu, že pokiaľ najvyšší súd nezaujal vo svojom rozhodnutí žiadne stanovisko k inému svojmu rozhodnutiu,

na ktoré sťažovateľ poukázal vo svojom podaní a k podaniu zo dňa 30. 3. 2015 ho aj priložil, nedal tým odpoveď na otázku, v čom spočíva rozdiel medzi jeho rozhodnutím vo veci, ktorým sťažovateľ argumentoval (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Nc 72/2010 zo dňa 29. 11. 2010). V tomto inom rozhodnutí bola okolnosťou, ktorú najvyšší súd považoval za dostatočnú na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti, okolnosť „všeobecne verejne známe postavenie účastníkov“ (matky účastníčok konania, ktorá bola sudkyňou na Okresnom súde Košice I), aby prikázal vec Krajského súdu v Košiciach vedenú na Okresnom súde Košice II ako na prvostupňovom súde Krajskému súdu v Žiline. Sťažovateľ ako účastník konania mal právo legitímne očakávať, že Najvyšší súd Slovenskej republiky v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, ktorým nevyhovel jeho návrhu na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti, objasní v kontexte svojho iného, sťažovateľom označeného rozhodnutia, aké konkrétne okolnosti naplňajú kritérium vhodnosti v označenej veci a prečo sťažovateľom označené okolnosti tieto kritéria nenapĺňajú.

Sťažovateľ súhlasí s názorom najvyššieho súdu, že bez toho, aby boli splnené podmienky na prikázanie veci inému súdu, by v prípade takéhoto prikázania mohlo dôjsť k odňatiu veci zákonnému sudcovi. Je však presvedčený o tom, že práve neurčitost' uvedeného kritéria vhodnosti je tou okolnosťou, ktorá požiadavku spravodlivého súdneho konania nenapĺňa. Obsah kritéria vhodnosti nemôže byť predmetom svojvôle súdu, ale musí byť v odôvodnení a v rozhodnutí súdu definovaný tak, aby rozhodnutie o návrhu na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti bolo predvídateľné a poskytovalo účastníkovi konania právnu istotu.»

Sťažovateľ poukázal tiež na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Beian proti Rumunsku zo 16. 12. 2007 č. 30658/05, podľa ktorého:

„36. Pri absencii vhodného mechanizmu na zabezpečenie konzistencie svojej judikatúry, najvyšší súd vydal niekedy dokonca v ten istý deň diametrálne odlišné rozsudky, týkajúce sa oblasti aplikácie zákona č. 309/2002 (pozri napr. rozhodnutia z 11.1 a 28.3.2005)

37. Samozrejme, že rozdiely v súdnych rozhodnutiach sú prirodzene obsiahnuté v každom súdnom systéme, ktorý je založený na existencii viacerých nižších súdov

s územnou pôsobnosťou obmedzenou pre svoj región. Úlohou najvyššieho súdu je práve usmerňovať (regulovať) tieto protirečivé rozsudky (Zielinski, Pradal, Gonzales a ďalší proti Francúzsku).

38. Je potrebné skonštatovať, že v tomto prípade je zdrojom hlbokých a trvalých inkonzistencií označených navrhovateľom samotným najvyšší súd.

39. Táto prax, ktorá sa vyvinula vo vnútri najvyššej súdnej autority v krajine, je sama o sebe v rozpore s princípom právnej istoty, ktorý je zahrnutý v niekoľkých článkoch dohovoru a tvorí jeden zo základných elementov právneho štátu. Najvyšší súd namiesto toho, aby stanovil rozhodujúcu interpretáciu zákona, sa sám stal zdrojom právnej neistoty, podkopávajúc tak dôveru verejnosti v súdny systém.

40. Súd svojou neurčitosťou v judikatúre pozbavil navrhovateľa možnosti uplatňovať svoje práva na základe zákona č. 309/2002, zatiaľ čo iným osobám nachádzajúcim sa v rovnakej situácii boli ich práva priznané. Ide teda o porušenie článku 6 ods. 1 Dohovoru.“

Sťažovateľ v tejto súvislosti poukázal aj na ďalšie rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva, v ktorých tento súd zaujal rovnaký postoj: „*NEJDET SAHÍN a PERIHA SAHÍN proti Turecku* (rozsudok Veľkej komory z 20. októbra 2011 č. 13279/09, body 52 - 56), vo veci *FABRIS proti Francúzsku* (rozsudok Veľkej komory zo 7. februára 2013 č. 166574/08 bod 66), či v rozsudku *SABRI GUNES proti Turecku* (rozsudok Veľkej komory z 29. júna 2012 č. 27396/06, bod 42).“

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„Právo sťažovateľa Lesoochranárskeho zoskupenia VLK

- domáhať sa zákonným postupom svojho práva pred súdom Slovenskej republiky zakotvené v článku 46 ods. 1 Ústavy SR,

- na spravodlivé súdne konanie zakotvené v článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd,

bolo uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Ndc 13/2015 zo dňa 7. 7. 2015 a postupom, ktorý mu predchádzal, porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľa.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Ndc 13/2015 zo dňa 7. 7. 2015 a vracia vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľovi všetky trovy tohto konania.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Z postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody.

Podľa § 12 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej „OSP“) „vec možno prikázať inému súdu toho istého stupňa aj z dôvodu vhodnosti“.

Ako vyplýva z § 12 ods. 2 OSP, vhodná delegácia je fakultatívna, a toto ustanovenie nezakladá preto povinnosť súdu návrhu na delegáciu z dôvodu vhodnosti vyhovieť, nadriadenému súdu poskytuje iba možnosť zvážiť okolnosti veci a z dôvodu vhodnosti vec prikázať inému súdu. Preto ustanovenie § 12 ods. 2 OSP nezakladá ani právo účastníka občianskeho súdneho konania na vyhovenie jeho návrhu na delegáciu veci z dôvodu vhodnosti.

Zmyslom a účelom inštitútu delegácie z dôvodu vhodnosti, a teda aj dôvodom takejto delegácie je zabezpečenie hospodárnosti občianskeho súdneho konania. Delegácia z dôvodu

vhodnosti prichádza preto do úvahy najmä v tom štádiu občianskeho súdneho konania, ktoré predchádza vykonaniu dokazovania alebo jeho podstatnej časti, teda spravidla v konaní pred súdom prvého stupňa. Delegácia z dôvodu vhodnosti je zásahom do práva účastníka občianskeho súdneho konania garantovaného ústavou i listinou na zákonného sudcu a je výnimkou zo zákonom definovaných kritérií určenia miestnej príslušnosti súdu, a tým aj zákonného sudcu. Dôvodom na delegáciu z dôvodu vhodnosti v zmysle ustálenej súdnej praxe nemôže byť iba pochybnosť účastníka konania o nezaujatosti súdu či jeho nespokojnosť s doterajším vedením konania súdom v danej veci alebo vo veci inej.

Nevyhovením návrhu na delegáciu veci preto nemôže podľa názoru ústavného súdu dôjsť k zásahu do práva účastníka na spravodlivý proces garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy. Rozhodovanie o návrhu účastníka konania na delegáciu veci z dôvodu vhodnosti nie je navyše podľa názoru ústavného súdu rozhodovaním o jeho občianskoprávných právach alebo záväzkoch v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. II. ÚS 116/07).

Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol:

„Po preštudovaní veci Najvyšší súd zistil, že neboli zistené zákonné predpoklady navrhovaného opatrenia podľa ustanovenia § 12 ods. 2 O. s. p. Predpokladom prikázania veci z dôvodu vhodnosti podľa uvedeného ustanovenia je existencia okolností, ktoré umožňujú hospodárnejšie a rýchlejšie prejednanie veci. Nemožno pritom opomenúť, že miestna príslušnosť súdu, ktorý má vec prejednať, je základnou zásadou občianskeho súdneho konania a prípadná delegácia príslušnosti inému súdu je len výnimkou z tejto zásady, ktorú treba - ako výnimku - vykladať reštriktívne. Ak by totiž príslušný súd prikázal vec inému súdu podľa § 12 ods. 2 O. s. p., hoci by tu pre takéto rozhodnutie neboli podmienky, porušil by tým ústavne zaručenú zásadu, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi a že príslušnosť súdu ustanoví zákon (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Okolnosti, ktoré by umožňovali hospodárnejšie, rýchlejšie alebo po skutkovej stránke spoľahlivejšie a dôkladnejšie prejednanie veci iným ako príslušným súdom však zo spisu nevyplývajú a neboli žalovaným ani tvrdené.

Pochybnosti o nestrannosti súdu, ktoré majú vyplývať z toho, že predmet konania je vecou mimoriadneho záujmu obyvateľov mesta Bratislava, nie sú dôvodom na prikázanie

veci z dôvodu vhodnosti podľa ustanovenia § 12 ods. 2 O. s. p. Mohli by byť dôvodom na prikázanie veci podľa ustanovenia § 12 ods. 1 O. s. p., pokiaľ by účastník úspešne namietal zaujatosť všetkých sudcov miestne príslušného súdu.“

Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu dospel k záveru, že jeho odôvodnenie je možné akceptovať v plnom rozsahu. Určenie vhodnosti, ktorý súd má vec prerokovať, nemá ústavnoprávny rozmer, teda nemá takú intenzitu, aby bolo možné dospieť k záveru o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z toho dôvodu ústavný súd nepovažuje napadnuté rozhodnutie za svojvoľné ani arbitrárne.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2016